

Finanstilsynet
Strandgade 29
1401 København K

Dato 27.6.2023

Sendt til email: Camilla Neuenschwander, CNE@FTNET.DK

Dataetisk Råds høringssvar på Finanstilsynets udkast til papir om god praksis for dataetik ved brug af AI i den finansielle sektor

Baggrund for afgivelse af høringssvar

Dataetisk Råd er et regeringsnedsat uafhængigt forum, som bl.a. skal rådgive Folketinget, ministre og offentlige myndigheder om dataetiske spørgsmål ved brugen af data og digital teknologi. Rådet forholder sig herunder til etiske spørgsmål om fordelene ved anvendelse af ny digital teknologi og hensynet til retssikkerhed, samfundsmæssige værdier og borgernes grundlæggende rettigheder.

Dataetisk Råd finder det relevant at afgive høringssvar til Finanstilsynets udkast til papir om god praksis for dataetik ved brug af AI i den finansielle sektor som led i rådets opgave med at levere sparring til relevante myndigheder, og idet udgivelsen netop angår dataetik og kommer fra en central myndighed på erhvervsområdet.

Dataetisk Råds bemærkninger til papir om god praksis for dataetik ved brug af AI i den finansielle sektor

Dataetisk Råd hilser Finanstilsynets papir om god praksis for dataetik ved brug af AI i den finansielle sektor velkommen. Der er stigende bevidsthed i befolkningen om digital ansvarlighed blandt andet i lyset af den hastige teknologiske udvikling og udbredelse af kunstig intelligens mv. Rådet finder det derfor særdeles positivt med en udgivelse, der sætter fokus på dataetik, og hvordan etisk brug af data kan hjælpe til at sikre tilliden fra kunder såvel som borgere til en sektor af bred betydning for samfundet som den finansielle.

Rådet bifalder også Finanstilsynets initiativ til en sektororienteret anvendelse af dataetikken, der bringer dataetiske principper i spil med case-specifikke eksempler. Udgivelser som denne kan efter Dataetisk Råds opfattelse være et vigtigt skridt på vejen mod en større dataetisk bevågenhed på tværs af erhvervslivet. Finanssektoren har flere eksempler på virksomheder, der allerede arbejder seriøst med dataetik og digital ansvarlighed, og papiret kan bidrage til at gøre dataetikken relevant og vedkommende for endnu flere i den finansielle sektor.

Dataetisk Råd bifalder tillige papirets centrale anbefaling, at virksomheder bør tage arbejdet med dataetik seriøst og tage stilling til, hvordan de som virksomhed bruger data – eventuelt i form af en dataetisk politik. Erfaringsmæssigt kan udarbejdelse af en dataetisk politik være et rigtig godt udgangspunkt for at arbejde med dataetik i virksomheder.

Dataetisk Råd har nedenfor formuleret nogle overordnede bemærkninger til, hvor papiret med fordel kan udbygges for at skabe et endnu bedre afsæt for finansvirksomheder, der vil arbejde med emnet. Papiret nævner selv, at dataetik kan være 'et vanskeligt begreb at arbejde med', og Dataetisk Råd håber, at bemærkningerne kan understøtte Finanstilsynets arbejde med papiret:

1. Definitionen af dataetik som begreb.

Dataetisk Råd værdsætter papirets nuancerede tilgang til dataetik som en særlig tankegang og refleksion, der kan fremmes i virksomheder. Dette er på linje med rådets eget arbejde for at bringe dataetik i øjenhøjde for virksomheder. Det prisværdige formål kan dog efter rådets opfattelse styrkes igennem en mere klar definition og anvendelse af dataetik som begreb.

Det anføres i papiret, at der ikke er nogen 'universel' definition af dataetik. Det er korrekt, at der i eksempelvis fagkredse er forskellige opfattelser af, hvad man skal forstå ved udtrykket dataetik. Men en faglig diskussion behøver ikke at skygge for en mere klar stillingtagen til, hvordan Finanstilsynet mener, at begrebet skal forstås i virksomhedernes arbejde med det. En klar definition vil være en stor hjælp for, at virksomheder skal kunne arbejde med dataetik i praksis. På den ene side nævnes det i papiret, at dataetik handler om, hvad man *bør* gøre i en given situation – med andre ord en forståelse af etik, som kan opfattes sådan, at rigtigt og forkert kan defineres uanset den specifikke

kontekst. På den anden side nævnes, at 'moral og normer varierer afhængigt af person, virksomhed, situation og kultur'. Her defineres etik som afgrænset af det folk *opfatter*, man bør gøre i den givne situation uden nærmere kriterier for, hvordan én opfattelse skal afvejes imod en anden. Rådet er enig i, at konteksten har en betydning for, hvad der opfattes som rigtigt og forkert. Men rådet finder det centralt at fastholde, at der er visse typer af dataindsamling og behandling, som *ikke* er dataetisk forsvarlige – også selvom de opfattes sådan af (nogle) folk i visse sammenhænge – hvis dataetikken skal kunne bruges som rettesnor for refleksioner over egen brug af data. I den forbindelse finder Dataetisk Råd det tillige væsentligt, at virksomheder i den finansielle sektor bør inddrage dataetikken ved alt databehandling, og ikke kun snævert ved anvendelse af kunstig intelligens. Dataetisk Råd henviser her til det arbejde, som rådet lavede ved sin etablering, der afdækkede hvad man skal forstå ved dataetik¹.

2. Anvendelsen af konkrete dataetiske principper og værdier såsom fairness, bias, privacy mm til at opstille en systematisk og anvendelig definition af dataetik i forbindelse med AI.

I tillæg til formuleringen af en tydeligere definition af dataetik opfordrer Dataetisk Råd Finanstilsynet til at overveje i højere grad at uddybe, hvordan dataetik hænger sammen med konkrete principper og værdier som bias, fairness, privacy mm. Sådanne principper og værdier er naturligvis komplekse og skal forklares og foldes ud i en kontekst af den finansielle sektor. Men sådanne principper og værdier kan være et godt redskab til at skabe en systematisk forståelse af, hvad dataetik betyder, fordi det giver lejlighed til at ekspliciterer hvad dataetik kan indebære mere præcist. Ved anvendelse af principper og værdier kan dataetik udfoldes til et begreb med substans, hvilket – alt andet lige – forhindrer, at diskussioner om dataetik bliver for abstrakte og derved uhåndterlige i praksis.

Papiret nævner flere gange sådanne principper, herunder i reference til Finanstilsynets papir om 'God praksis ved brug af superviseret machine learning', og principper anvendes løbende til at vurdere eksemplerne. Men brugen kan efter rådets opfattelse

¹ Dataetisk Råds analyse af 'Dataetisk metode & teori' kan findes [her](#).

med fordel systematiseres og uddybes som led i en klar definition af dataetik. I publikationen 'Dataetik – Sådan gør du', som papiret i øvrigt henviser til, har Dataetisk Råd udvalgt ti principper og værdier, som Finanstilsynet kan lade sig inspirere af.²

En klar og systematisk begrebsafgrænsning af dataetik vil være et godt afsæt for virksomhedernes formulering af en politik for dataetik, som netop er et hovedformål med Finanstilsynets papir. Ligeledes kan konkrete principper bidrage til at undgå, at en politik for dataetik bliver så overordnet, at det ikke reelt kan efterprøves, om virksomheden efterlever den, hvad enten efterprøvelsen sker ved virksomheden, hos kunderne eller ved (ekstern) revision.

3. Kobling mellem dataetiske overvejelser og konkrete handlinger, der sikrer dataetik i praksis.

Papiret beskriver overvejende dataetikken som et refleksionsværktøj til at vurdere den etiske dimension af en given databehandling. Hvordan etiske dilemmaer herefter håndteres er der mindre fokus på. Efter Dataetisk Råds opfattelse kan dataetik med fordel beskrives og anvendes som et praktisk redskab til at sikre etisk brug af data i konkrete situationer, som også er målet med papiret.

Denne tilgang er i tråd med Dataetisk Råds perspektiv på dataetik, som udfoldes i rådets publikation 'Dataetik – Sådan gør du'. Her er dataetiske refleksioner kun første skridt i en struktureret proces for dataetisk praksis. De næste skridt handler om at pege på, hvordan man kan anvende data på en måde, som reducerer eller helt fjerner etiske betænkeligheder.

Værdien af denne tilgang kan ses ved at undersøge papirets eksempel A. I dette eksempel overvejer et forsikringsselskab, om det er dataetisk at bruge lokationsdata indsamlet med samtykke til at tilbyde kunderne skræddersyede forsikringer – eksempelvis rejseforsikringer, hvis de pludselig dukker op i Østrig i vinterferien. Det er et relevant eksempel at fremdrage, og i den pågældende situation vil en ligetil løsning f.eks. kunne være at spørge kunderne om deres præferencer – ønsker de at selskabet skal give dem uopfordrede tilbud om ekstra dækning på baggrund af data, herunder lokations-

² Find 'Dataetik – Sådan gør du' og relateret materiale [her](#).

data? Og hvordan kan man indrette en samtykkeformular hertil, der indhenter et tilstrækkeligt informeret samtykke, således at kunden ikke finder det grænseoverskridende, at forsikringsselskabet bruger data på denne måde?

Refleksionerne bliver med udvidelsen af eksemplet brugt som afsæt til at træffe velovervejede beslutninger og i sidste ende guide imod konkrete løsninger. Sidstnævnte er vigtigt, idet man ofte kan opnå det samme formål med en given databehandling på flere forskellige måder. Således gøres dataetikens indgangsvinkel til et spørgsmål om, *hvordan* man kan foretage databehandling på etisk vis fremfor en vurdering af, *hvorvidt* en given databehandling er forsvarlig eller ej.

Med en sådan mere eksplicit sammenhæng mellem refleksioner og adfærd kunne papiret løfte dataetik ud af primært at være en refleksionsorienteret øvelse. De mange gode eksempler ville derved efter rådets vurdering i højere grad få den tiltænkte virkning – nemlig at anspore til digital ansvarlighed på et konkret niveau.

Samlet set finder Dataetisk Råd mange positive takter i Finanstilsynets papir. Rådet støtter ønsket om at fremme dataetik blandt finanssektorens virksomheder og håber, at Finanstilsynet vil finde rådets bemærkninger konstruktive som udtryk for et oprigtigt ønske om, at finansvirksomheder får de bedste forudsætninger for arbejde med dataetik og netop føre papirets anerkendelsesværdige ambitioner ud i livet.

Dataetisk Råd står til rådighed for uddybning og yderligere rådgivning.

Med venlig hilsen på vegne af Dataetisk Råd.

Johan Busse
Formand
Dataetisk Råd